

ХАБАР

شپږ

Ўзбекистон Республикаси Алоқа Вазирлиги наши

• 1992 йил мартаң чиқа бошлаган

• 1993 йил, 2 июль № 27 (66) •

Нархи 15 сўм.

Нозим Боқиевич ОТАМУҲАМЕДОВ Тошкент электр алоқа олийгоҳи қабул ҳайъати маъсул котиби, техника фанлари номзоди, доцент. Суҳбатнамис тест синовларига асосланган кўп балли тизимнинг афзалликлари, ўзига хос хусусиятлари ва олийгоҳда тала-балар қабул қилиш ишларининг хусусида бўлди.

— Утган йилги тест синовларига асосида талабалар қабул қилиш ўзининг ижобий самарасини берди. Чет элларда ўнлаб йиллар давомидан синовдан ўтган бу усул янгилек сифатида биздаги эски қабул жараёнда кечадиган танишибчилик, порахурлик каби иллатларинг томирнига болта урди. Бу эса билимли, салоҳияти ёшлиаринг юзага чиromoғига ёрда бера бошлади.

Тест усулинига афзал томонлари кўп. Талабаликса дайвогардан қисқа фурсат изида кўп нарса суралиб, диккат, амалий в., тез ечиш қобилияти, ярлаши синовдан ўтказлади. Кўп савол учун оз материал сарфланади, субъективликка ўрин қолмайди, савол-жавоблар оз фурсатда кўздан кечирилади. Оддинлар иновативнига ўтказувчи билан бевосита мулоқотда баъзи ёшлар ўзалирни ўқиботи бўйиб, бор билимларини намойиш кида олмасдила.

Тест усулни ўқитувчи билан талабгор орасида кечадиган бу хилдаги психология жараёнга бархам беради. Иккичу йил макаладам бир олийгоҳда омади чопмагача, бошқасига хужжат тоширувчилар бўларди. Тест синовларини барча олий ва маҳсус ўкув

юргларида бир кунда ўтказилиши бу хатоликка ҳам йўл қўймайди.

Тест саволларининг ҳар бирга бештадан жавоб ёзилган. Талабгор улардан тўтиларини топиб, бел-

• Талаба-93 • БИЛИМ- БОШ МЕЗОН

гилаши лозим. Республика тест-синов маркази ходимлари уларни назорат қилиб, бахолайдилар. Бизнинг вазифамиз эса талабгорларни қабул қилиб, уларга тест усулни ҳақида маълумот берни, ёткозона (пуллик, бир кунга юз сўм) билан ташминлаш, тайёрлон курслари (бу ҳам пуллик, бир книга 3 минн сўм) очиш ва бораши ишларни ташкил этишадан иборатдир.

— Тест усулни биздаги қабул жараёнда янгилек дедингиз. Буни талабгор-

лар қандай қабул қилишади?

— Ёмон эмас. Мактаблардаги битириш имтиҳонларда ҳам шу усул кўлланилди. Демак, ўқувчилар бу борада унча-бунча маълумотга эга. Мактабни иккичу йил олдин туттаганлар учун эса юқорида айтиб ўттанимдек, барча фанлар бўйича тайёрлов курслари очилган. Талабгорларни етарли билим олишилари, тест шартлари билан яқиндан танишишлари учун маҳсус амалиёт хоналари ташкил этилган.

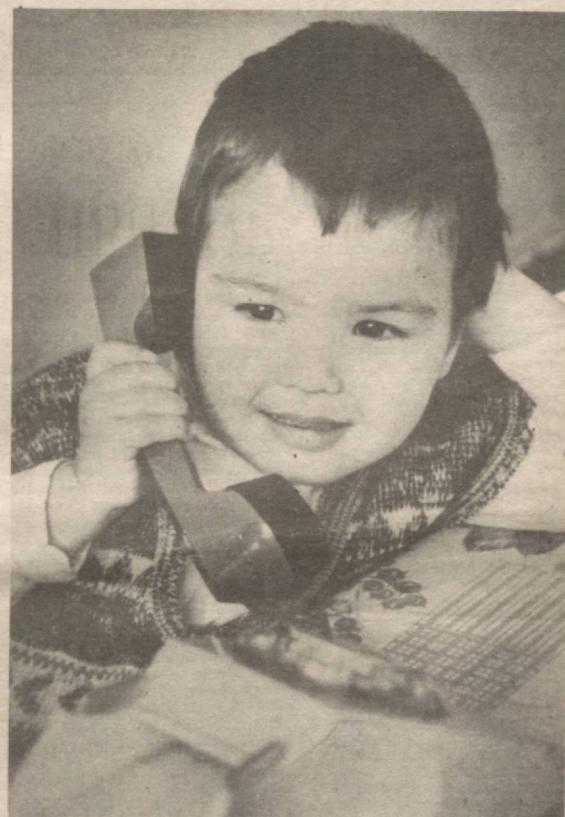
— Талабгорларга қандай имтиёзлар бор?

— Афуски, ёч қандай. Фақат билим ва салоҳият асосий мезон ҳисобланади. Бу йил олдин медаль ва маҳсус курсларни туттаганларга бериладиган имтиёзлар бекор қилинди. Фақат ижодкор ёщларни қўллаш-куватлаш тўғрисидаги Фармонга мувофиқ, халиқаро ва республика олимпиадалари, ташловлари ва мусобақалари голиблари тест синовларисиз ўзишга қабул қилинади.

Тест саволлари ўзбек ва рус тилларидан, иски вариантида тузилган. Синовлар уз кисма бўлуб олиб борилади. Математика ва она тили фанлари бўйича 48 савол, табиий фанлар (физика, химия) бўйича эса 75 тадан саволлар берилган.

Ушбу касбга хоҳиш ва иштеги очиб.

Суҳбатдош Ю. РАСУЛ.

— Аллэ, гапийётган ким?

Суратчи: В. ТУРАЕВ

БУГУНГИ

СОНДА:

- ТАЛАБГОРЛАР СИНОВ ОЛДИДА
- РОБОТ ҲАМ ГАП ГА ҚУЛОҚ СОЛАДИ
- КОЛЛЕЖДА ҚАНДАЙ ЯНГИЛИКЛАР БОР?
- ТУРКИЯДАГИ МУХБИРИМИЗ ХАБАР ҚИЛАДИ
- ШАХМАТ УЙНАШ САНЬАТИ

КЕЛГУСИ СОНЛАРДА:

- ИЗЛАНИШЛАР ДАВОМ ЭТАДИ
- МЕНИНГ ПУЧТАЧИ ОПАМ
- ШОҲМИРЗА МАЛИКАСИ
- УМР ЧОРРАҲАЛАРИДА
- ҚАДИМИИ АФАНДИ ЛАТИФАЛАРИ

● Ўзбекистон Республикаси Вазирлар мажкамаси ўзбекистон Республикаси мустақиллиги кунининг иккичинчи тайёрларик кўриши ва унга байрам қилиш тўғрисидага қарор қабул қилди. Байрам тантаналарига тайёрларик кўрубын ва уни ўтказувчи ташкилмаларни кўмитанинг тартиби тасдиқланди.

● Бу йил илк бор мустақил давлатимизда матбуот ва оммавий аҳборот воситалари ходимлари кунини ишончланди. Энди ҳар йили 27 июнда миллият матбуот куни байрам қилинади.

● Тошкентда адолини ижтиомий ҳимоялаш масалаларирага бағишланган кенгаш бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Президенти И. Каримов нутк сўзлаб, иктисадий исподхонни бориши, ахолни ижтиомий ҳимоялаш, Ўзбекистоннинг Россия, Марказий Осиё давлатларига билан иктисадий муносабатлари, молия, банк тизими, миллий валюта масалалари хусусида батафсил сўзлаб берди.

● Ўзбекистон Республикаси Президентининг «1993 йилнинг 1 июнидан меҳнат ҳаки, пенсиялар ва стипендияларнинг мукоррарларини ошириш тўғрисидаги фармонни эълон килинди. Унда иш ҳақимнинг энгоз миқдори ойига 11250 сўм қилиб белгиланди.

● Ўртбошимизнинг фармо-

нига биноан Ватанимиз пойтакти Тошкент шаҳрида буюк саркарда Амир Темурга ҳайкал ўрнатиладиган бўлди. Уни яратиш бўйича ташкилмаларни тартиби тасдиқланди. Собиқ иккисиб ўхебонига соҳибиорон Амир Темур номини берниш ҳамда шу хиёбонни ёдгорлик мажмум мөхниятга мувофиқ равишда тъмниллаш ва тиклаш бўйича

ОЛАМДА НИМА ГАП ?

* ЯНГИЛИКЛАР * КАБАРЛАР * ВОҚЕАЛАР *

Тошкент шаҳар ҳоқимиятнинг тақлифи қабул қилинди.

● Ўзбекистондаги экология ва саломатлик жамғармаси жаҳон миқёсида ҳаракат кида бошлади. АҚШдаги Аризона, Колорадо, Техас ва Мичиган штатлари ҳамда Вашингтон ва Нью-Йорк шаҳарларидаги ваколатхоналари иш бошлади.

● Ўзбекистон Фанлар академиясининг Самарқанд бўлими очиши. Шумингдек, мазкур бўлими қошида Зарабашон митакаси иммий муминноларини атрофлича ўрганиш, инситутни ҳам фаолият кўрсатади.

● Вилоят марказида Захиддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 510 йиллиги ва

резубликамиз мустақиллигининг 2 йиллигига бағишланган «Гулла, яшина Андижоним» санъат баҳарами ўтказилди. Унда Ҳиндистоннинг Ўзбекистондаги мухтор ва фавқулодда эзлиси Д. Мехти иштирок этди.

● Россия Алоқа вазирлиги ва «Москва шахарларро ва ҳалиқаро телефон» корхонаси ҳаражатлар ўзини қопламаёт.

бориб ресублика аҳолиси бепул нон ола бошлади. Ҳозир эса молга иш беришнинг олдини олиш мажсадида ноз-нъематдан тежаб-терабг фойдаланиш тартиби йўлга кўйилади.

● Россияда тугиши кескин камайиб кетди. Ҳозирги кунда мамлакатда 148 миллион 700 киши яшамоқда. Уртача узук умр кўриш 69 ёш. Эркакларда бу кўрсатниб 63 ёши, аёлларда 74 ёши ташкил киласди.

● Хитойда корадори сотини билан шугууланган 100 дан ортиг қиши кети этилган. Бу мамлакатда амалга оширилаётган гиёвандликка қарашдастури овасида амалга оширилди.

● Ироқ хуға хизмати ходимлари бағдодин ракетага туттани учун АҚШдан қосос олишга қасам ичишиди.

● Англиядаги партиялар тонидан яширича маблаг билан ташминлаш борасида маш-маш авжига чиқмоқда. Олдин бу масалада консерваторлар айланганди. Энди бўлса, лейбористлар устидан шикоят қилинмоқда.

● Илк бор Куба миллий банки айрим тоғифади шахслар учуна валюта жамғариш бўйича ўз хисобини очиши руҳсат берди.

СИЗ БИЛАН РОБОТ ГАПЛАШМОҚДА

— Аввало, телефонлар ишламаслиги хусусидаги шикоятларни қабул қилиш ишларининг марказлаштирилиши сабаблари ва бундан кўзда тутилган мақсадлар ҳақида сўзлаб берсангиз.

Али Гусейнович: — Катта шаҳарларда АТСлар соннинг кўпайиши, телефон тармогининг кенгайиси аборентларга хизмат кўрсатиш ишларни мукаммаллаштириш, бу борада энг илғор техника ва технологияни юрижни этишинга тақоюз этади. 80-йилларда шу ҳақда турли фикрлар пайдо бўла бошлини. Воеалар ривожини билдишди.

миссииси МАТБ ишлами келиб кўди ва қабул қилиди. 1986 йили ССРХалқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида бронза медали, худди шу йили Узбекистон халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг фахрий ёрликларини олишига ҳам муввафقا бўлди.

Галина Алексеевна: — МАТБ ташкили этилган дастлабки кунларда унга Чilonзор телефон тугунига қарашла АТСлар, кенинчалик эса шаҳар тармогидаги мавжуд 32 та АТСнинг ҳаммаси уланди. Аборентлардан телефонларининг носозлиги ҳақида шикоятларни қабул қилинишни аборент линийларни ҳолатини автомат тарзда текшириб чиқиши, шикоятларни ҳисобга олиш, носоз телефонлар ҳақида нарид берини ишлари автоматаштирилди. МАТБ фоалиятининг дастлабки кунлариданоқ ижобий самаралар кўзга ташланди. Энди эса шаҳримиз телефон тармогини МАТБсиз тасаввур қилиш қийин.

— Тизимишни таркиби қандай техника воситалари ва хизмат турларидан ташкил топган?

А. Г.: — МАТБ тизими бутун бир техника воситалари комплексидан иборат. Комплекс марказда ўрнатилган иккита электрон ҳисоблаш машинаси, АТСлардаги «Электроника-60» микроЭХМ ва оралиқ жиҳозларидан ташкил топган. Тизимида ўзланилган техникия воситаларининг 95 физи Алоқа вазирлиги учун чиқарадиган маҳсулотлардир. Коллантарни эса республикамиз Алоқа вазирлиги корхоналари мутахассислари ташаббуси билан яратилган ностандарт жиҳозларидир. Комплекс асосини марказда ўрнатилган иккита СМ-1600 электрон ҳисоблаш машинаси ташкил этади. Улар ўта мураккаб бўлганинг учун Алоқа вазирлиги республика ахборот ҳисоблаш марказининг мулки ҳисобланади ва равон ишларини тъминлаш ходимларимиз зинмасидадир.

Г. А.: — Ҳар қандай мураккаб техникининг ҳам жилови одамлар қўлида. МАТБ хизмати ҳам бундан истисно эмас. Бизда ЭХМ групласи билан бир каторда шикоятларни қабул қиливчи, иш сифатини таҳдил қиливчи таҳдил групласи ва техника воситаларининг таъмири билан ўзгулланувчи группалар мавжуд.

— МАТБнинг бугунги фоалиятини ҳақида янида дея оласиз?

А. Г.: — Тошкентда МАТБ лойихалаштирилган вақтида жуда кўп ишларни бажариши кўзда тутилган эди. Вакт ўтиши билан бу юмушларининг бальзиларидан аста-секин воз кечилди. Бунинг асосий сабаблари тармоқнинг линия, кабель ва станция жиҳозларини техникия ҳолати, тизими ишлатувчи кишиларнинг имкониятилари, МАТБга мурожаат этувчиларнинг савиёни ва ниҳоят, давр талаблари ва интисидой имкониятларга борида тақалади.

«Электросвязь» журналининг 1986 йил 2-сонидаги МАТБ ҳақида мақолам босилиб чиқди. Мақолани ўқиган симферополлик алоқачилар бизга ҳат йўллашиб, айнан шундай тизимини лойихалаштириб ва ишга тушириб бернишимишни илтимос қилинди.

Мана бир неча йилдирки, бу тизим Симферополда жуда муввафқият билан ишламоқда. Термизда бўлса бор-йўғи икни йил ишлатиб, ундан воз кечиши. Фарғонада эса жиҳозлар монтаж қилинди, лекин тизим ишга тушмайди, кечиши. Шу белгиларнинг биронтасида бўлса ҳам хоҳ техникани, хоҳ ходимларимизнинг имконияти билан бирон-бир хатоликка йўл кўйилса, то шу хато тузади.

Г. А.: — Шу кунларда шаҳримиздаги мавжуд 50 га яқин АТСнинг 46 та-

си МАТБга уланган (амалдаги қоидаларга кўра яниги ишга туширилган АТС-нинг аборентлари сони АТС ҳақмининг 50 фонзидан оштагидагина МАТБга уланади). Қўнироқ қиливчиларга роботларимиз 17 хил маълумот берса олса ҳам, телефони ишламай қолиб, дардини кимгандир «тўкиб солини» истагида бизга телефон қиливчиларга роботнинг «Сиз билан робот гаплашмоқда...» деб бошлини «муомаласи» баъзи аборентларни қаноатлантирилмайти. Айрим ҳолларда бунинг объективи сабаблари ҳам бор. Айтайлик, аборент телефони ҳақини вақтида тўлаган, лекин робот унга: «Телефоннинг пули тўланмаганлиги учун ўчириб қўйланган» ёки «бу раҳамли телефонга аввал ҳам шикоят бўлган». Тузатни ишларни олиб борилмоқда», деб, бир галини кайтариши, бошча қилиб айтганда жонли мулоқотнинг йўқлиги айрим норозилларга сабаб бўлмоқди. Шу боғ 1993 йилнинг бошидан биринчи бор тушаётган шикоятларни қабул қиливчи групса тузилиб, тажрибали ходимларимиз аборент билан мулоқотда бўлиб, барча маълумотларни дисплейга ёзиб олишмоқда. Бу маълумотлар ўз вақтида ЭХМ « хотира »га киритилиб борилаади.

Масаланинг яна бир томони ҳам бор. Тизимда битта шикоятини қабул қилиши, назорат қилини мақетиди. 32 та бельди мавжуд. Шу белгиларнинг биронтасида бўлса ҳам хоҳ техникани, хоҳ ходимларимизнинг имконияти билан бирон-бир хатоликка йўл кўйилса, то шу хато тузади.

ТАХРИРИЯТДАН: Шаҳар телефон тармоги аборентларининг шикоятларни ўз вақтида қабул қилинишни, уни тезда бажариш, носоз телефонлар ҳақида ҳамма вақт ҳам аниқ ва муҳкамм мавжумотларга эга бўлни тармоқнинг асосий вазифаларидан бирориди.

Биргина сұхбат доирасида бу борадаги барча масалаларини қамарбандишиб олини бўлмаганлиги сабаби Сиз азиз газетхонларда, мутасадди ва мутахассислардан ўз фикр ва мулоҳазаларингизни ёзиб юборишингизни кутамиз.

тилганича асаабузарликларга сабаб бўлиши мумкин. Аслида-ку бундай хатоликлар тез анилладанди. Бизга тушган шикоятлар ҳар 30-40 минутда АТСларга телетайп орқали узатилиб, телефонларинг тузатилганига ҳақидаги маълумотлар мунтазам қабул қилиниш, ЭХМ « хотира »га киритилиб борилади. Кун давомида тузатилмай қолган телефонлар эса ҳар куни эрталаб АТСларга яна бир телетайп орқали «эслатиб» ўтилади. Ҳар ҳафтада бирлашма бошлиги тузурнида шикоятлар таҳдил қилинади, телефон тутгунларининг бош мухандислари эса ҳафта бир марта МАТБда йигилишади ва шикоятларни бўргаликда таҳдил қилимиз.

— МАТБнинг истиқбалий қандай?

А. Г.: — МАТБ иштирилганга ҳам анча вақт бўлди. Ўтган давр мобайнида тизимдаги камчиликлар анилладанди. Афсуски, шу вақттача дозирги тизим ўрнига унинг бирон-бир мукобил варианти тақиғи қилинмади. Шунинг учун ҳам МАТБ ишнинг яхшилашнинг ягона йўли уни такомиллаштиришилди.

Ҳар қандай техника, шу жумлади электрон техникини ҳам вақт ўтиши билан эскиради. Янги давр мобайнида тизимдаги камчиликлар анилладанди. Афсуски, шу вақттача дозирги тизим ўрнига унинг бирон-бир мукобил варианти тақиғи қилинмади. Шунинг учун ҳам МАТБ ишнинг яхшилашнинг ягона йўли уни такомиллаштиришилди.

Г. А.: — МАТБни тақомиллаштириш зарурлиги ҳаммага айн. Қолаверса, бу борадаги ишларни бошлиб юбордик. Марказий машина, АТСлардаги жиҳозларни алмаштириш, бутун иш жараёнини янги дастурлар асосида олиб бориш ва яна бир қатор афзалликларни ўзида музжассамлаштиридан янги МАТБ тизимини лойихалаш-бўйича буюртма берганимиз. Кундадик ишимида эса шаронтига қараб иш жараёнига ўзгартишлар киритиб турмаси.

МАТБга қизиқиши катта. Ҳозирги иккисидаги таъминотдаги қийинчиликларга қарамай бошца шаҳарлар телефон тармоқларидан қўнироқлар бўлиб туради, баъзидан вакиллар келиб ишимиши билан танишишади. Янги кунларда мустақил республикамиз пойтахтидаги телефон тармоги каби бошца шаҳарларда ҳам МАТБ тизимидан фойдаланишига ишончим комил.

Тўлқин ЛУТФУЛЛАЕВ сұхбатлашди

— Шаҳар телефон тармоги аборентларининг шикоятларни ўз вақтида қабул қилинишни, уни тезда бажариш, носоз телефонлар ҳақида ҳамма вақт ҳам аниқ ва муҳкамм мавжумотларга эга бўлни тармоқнинг асосий вазифаларидан бирориди.

Биргина сұхбат доирасида бу борадаги барча масалаларини қамарбандишиб олини бўлмаганлиги сабаби Сиз азиз газетхонларда, мутасадди ва мутахассислардан ўз фикр ва мулоҳазаларингизни ёзиб юборишингизни кутамиз.

ли телефон алоқасида ҳам ундан унуслии фойдаланиши мумкин. Батарея ёки доимий электр нуридан кувват олини мумкин. Фирма ҳар ойда янги мосламадан 3000 дона чиқармоқчи. Ҳозирча унинг баҳоси 168 минг ин (1500 доллар)дир.

ДУШАНБА

5 ИЮЛЬ

• УзТВ I

- 17.55 Күрсатувлар тартиби.
- 18.00 «Бугун...». Ахборот күрсатуви.
- 18.10 «Бурч». Телевизон фильм.
- 18.40 «Сурхон тонги». Телевизон фильм.
- 18.55 «Назорат ойнаси».
- 19.25 Эълонлар.
- 19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
- 19.50 Эълонлар.
- 19.55 Тикорат канали. «Омада. Тошкент ирригация ва кишлов хўйхаганини меканизациялаштириш институти.
- 20.10 Оқшом эртаклари.
- 20.25 Дутор ва танбар тароналар.
- 20.55 Эълонлар.
- 21.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
- 21.30 «Саноатимиз одимларин». Бахорининг нефти кони.
- 22.00 УзТВ хизматидан. В. Шекспир. «Шоҳ Эдип» Фильм-спектакли.
- 23.40 Эртани күрсатувлар тартиби.

• УзТВ II

- 18.30 «Ассалому алайкум» [такрор].
- 19.30 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].
- 19.50 «Миршикорлар».
- 20.20 «Олишув». Телефильм.
- 20.30 «Бизнисн субҳат».
- 21.00 «Билбай кўйган яхши».
- 21.20 «Курилиш: тажриба ва муаммолар».
- 21.50 «Ўзбекистон спорти» [рус тилида].
- 22.20 «Ватандан узоқда». Бадий фильм.

• ОРБИТА IV

- 4.55 8.20, 14.20, 17.20, 20.20 — Күрсатувлар тартиби.
- 8.00 «Якунлар».
- 5.45 «Тонг».
- 8.00 Янгилклар.
- 8.20 «Тингланг», томоша кўнинг...
- 8.45 В. Каверин. «Топшумкор». Болалар учун телеспектакль.
- 9.50 «Нима! Каерда Қачон!».
- 11.00 Янгилклар.
- 11.20 «Гол».
- 11.50 «Ванъява». Пермдан кўрсатилади.

* *

- 14.00 Янгилклар [сурдо таржимас билан].

14.25 «Төлеминист».

- 15.10 «Миша».

- 15.20 «Майя арисса». Кўп серияни мультифильм.

- 16.00 «Санкт-Петербургинг он тунлари». Халқаро мусикий фестивали хроникаси.

- 16.20 «Иёбли кўлганда».

- 17.00 «Янгилклар [сурдо таржимас билан].

- 20.55 «Санъа».

- 21.10 «Спорт унч-энди».

- 21.25 «Матбуот-клубининг дайджести».

- 22.35 «Ассалому алайкум!». Танафуси пайтида [23.00] — Янгилклар.

• ДУБЛЬ IV

- РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ
- 7.25 Телевизон меҳнат биржаси.
- 7.30 «Ишибармон кишилар даври».
- 8.00 Транссоэфир. «Ифодадар».
- 8.40 Мультипульти.
- 9.00 «Кинотека-1».
- 9.50 «Тинни-тинчмаган қарнилар». Бадий фильм.
- 10.00 «Севги алифбоси». Кўп серияни телевизон бадий фильм премьераси. 10-серия.
- 10.50 «Дечонларга таалуқлар».
- 11.00 «Матбуот-экспрес».
- 11.25 «Ташкент» ахбороти.
- 12.00 «Хонаки эзан. «Депресия». Бадий фильм. 1-серия.
- 12.15 «Депрессия». Бадий фильм. 2-серия.
- 12.40 «Мұсихий башшар». Кўп серияни телевизон премьераси.
- 13.00 «Күннинг кўзасидаги тартиби».
- 13.50 «Олимпий». Кристинаде.
- 14.00 «Людмила». Кўп серияни телевизон бадий фильм премьераси. 11-серия.
- 14.50 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].

- 15.00 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].

- 15.50 «Севги алифбоси». Кўп серияни телевизон бадий фильм премьераси.

- 16.00 «Санкт-Петербургинг он тунлари». Халқаро мусикий фестиваль концерти.

- 16.20 «Иёбли кўлганда».

- 17.00 «Янгилклар».

- 17.25 «Андрей Кургинян».

- 18.00 «Санъа».

- 18.50 «Матбуот-экспрес».

- 19.00 «Олий динсиликада».

- 19.50 «Ванъява». Пермдан кўрсатилади.

- 20.00 Янгилклар.

- 20.55 «Севги алифбоси». Кўп серияни телевизон бадий фильм премьераси. 9-серия.

- 20.55 Москва кинофестивали кундагига.

- 21.10 «Спорт унч-энди».

- 21.25 «Матбуот-клубининг дайджести».

- 22.35 «Ассалому алайкум!». Танафуси пайтида [23.00] — Янгилклар.

• ДУБЛЬ IV

- РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

- 7.25 Телевизон меҳнат биржаси.

- 7.30 «Ишибармон кишилар даври».

- 8.00 Тонги концерт.

- 8.15 «Россиянд бизнес». Ҳуқумат.

- 8.45 Камера ўтмиши тадқин этади. «Кизил капелла». Ҳуқумат.

- 9.40 «Тингланг». Россия. Фильм-концерт премьераси. «Санкт-Петербург».

- 9.50 «Олий динсиликада».

- 10.00 «Хофтанник акс садоси». Янгилклар.

- 10.40 «Хайри тун, кичинкотай».

- 10.50 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].

- 11.10 Хонаки эзан. «Даҳонинг ғуломи». Бадий фильм.

- 12.40 «Дехонларга таалуқлари масаласи».

- 13.00 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 13.50 «Матбуот-экспрес».

- 14.00 «Гурун». Ахборот кўрсатувчи.

- 14.50 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].

- 15.00 «Туркия тартиби».

- 15.50 «Санъа».

- 16.00 «Матбуот-экспрес».

- 16.50 «Ўзбекистон» ахбороти [рус тилида].

- 17.00 «Туркия тартиби».

- 17.55 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 18.00 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 18.50 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 19.00 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 19.50 «Матбуот-экспрес».

- 20.00 «Гурун». Ахборот кўрсатувчи.

- 20.55 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 21.00 «Матбуот-экспрес».

- 21.50 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 22.00 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 22.50 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 23.00 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 23.50 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 24.00 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 24.50 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 25.00 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 25.50 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 26.00 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 26.50 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 27.00 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 27.50 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 28.00 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 28.50 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 29.00 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 29.50 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 30.00 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

- 30.50 «Кундузга сенсанга иккиси билан». Бадий фильм.

• Биз билган ва билмаган Туркия

Асримизнинг сўнгги чораги Туркияга кўпгина ўзгарышларни олиб келди. Эркін ёшлар ҳаётга янги бир «рух» билан киреб келаркан, кўпгина ҳаёттй ўзгаришиларни сабабчиси бўлиши моқаддас.

Бир пайтлар ҳуриятга эришишининг бутун азоб-уқубатларини бошдан кечирган, ниҳоят янги бир жумхурияга қуриши бахтига мусасар бўлган Туркия ёшлини бутун бутунлай бошича қиёфада.

МУҲАББАТ БОЙЛИККА МУТЕМИ?

Хўш, тўқсонинчи йиллар ёшлари қайси нуқта га келди?

Яқин ўтмишдаги ёшлини билан таққослаганди, яшаш гарзини тез ўзгартирган, гарб ақидаларини қабул қилиб ултурган бир ёшлини кўзга ташланади. Шу боис кўпчилик йигит ва қизларни ҳаётни пул ва севгидан иборат деб билишади. Лекин пул севгидан ўн марта юкори кўйилади, десам муболага бўлмас. Эндини ўсбий келётган болда бир машина соҳиби бўлишини орзу қиласди. Бунга жуда ёшлигидан, ҳаттоқи ўқувчилик давридан ҳаракат қиласди. Туркияда бир ҳафта санъатни намойиш қиласди. Биласизми, орадан бир ҳафта ўтар-утмас Туркияда миллионлаб «жексонлар» пайдо бўлди. (Алла-

зикиб сўраганимизда, «аввал бойлик тўплаб, бир машина олайлик, ҳаммаси кейин бўлаверади», дед ўнинг жавоб берди.

Ёшлинин асосий қисми ўзгалирдан ўрнак олмай яшашга ҳаракат қиласди. Баъзан ўз урф-одатларини унгутган ҳолда истар-истамас ҳаётларига Оврўпа маданиятини сингдиришиади.

— Кўп ҳолларда ҳозирги ёшлини кўриб, қиз ёки эрраклигининг фарқига боролмай қўйналаман, — деди биз билан сұхbatда профессор Нажмиддин Хокимзин ўғли. — Яқинда Американинг машҳур кўшиқчиси Майлк Жексон Туркияда бир ҳафта санъатни намойиш қиласди. Биласизми, орадан бир ҳафта ўтар-утмас Туркияда миллионлаб «жексонлар» пайдо бўлди. (Алла-

зандай бўлмағур кийимлар кийинчи, сочни ўстириш «мода» бўлди).

Туркизда 14-феврал севгига куни сифатида нишонланади. Шу куни бутун хиёбонлар, кўчалар йигит-қизлар, тўғрироғи «севишмоқ истагида» бўлганлар билан тўлиб тошади. Баъзан оиласарда ўша кунни байрам дастурхони ёзилади. Шу куни фарзанднинг кўнгил қўйтган қизи ёки йигити ҳам уйга таклиф қилинади. У кун оиласада катта байрам бўлади.

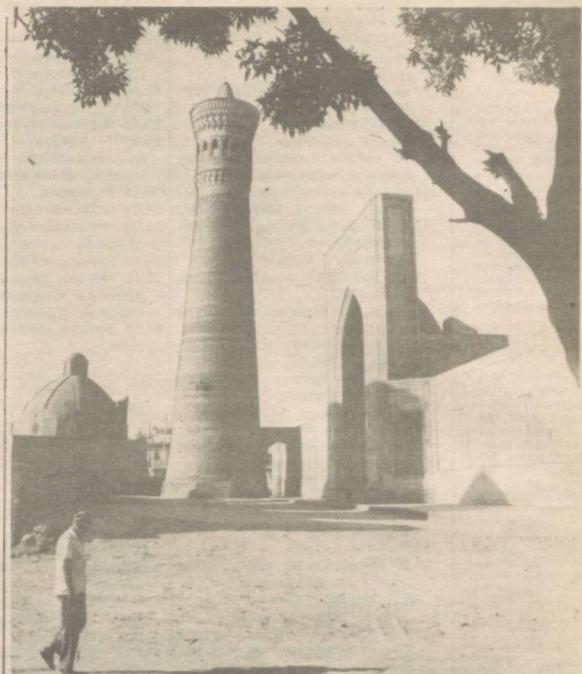
Севишганлар ўша кун «ўтган кунларни»ни бир бир хотирларинишиади. Отагона фарзандларига ўзининг севги тарихини хикоя қилиб беришади. Яна шуни алоҳида айтиш керакки, севишмаганлар учун ўша кун катта имконият. Ошиқ-мошиқлар бир-бирини истироҳат боғидаги кечада топишади. Ингит кўз остига олганини уйинга тақлиф этади. Борди-ю унинг истаги амалга ошиб, киз рози бўлса борми, шулаҳзадан эътиборан улар «севишганлар рўйхати»га киритилади.

«Туркияда инсонларни бузгувчи телевизорди», деданди Нажмиддин ака минг марта ҳақ эди. Биздаги «Аврасия»нинг ҳалим янчада миллийлиги бор экан. Унинг қулогини бошқа каналларга бурсантиз борми, умуман бизнинг маданийтизига тўғри келмайдиган кўрсатувларни кўриб, ҳайратдан ёқа ушланинг турган гап.

Туркияда урф-одатининг бизнисига ушшамайдиган томонлари кўп. Биздагига ўшшиб 18-20 ёшидан эмас, 28-30 ёшлирида турмуш куришиади. Шундагина оила мустаҳкам бўлади, деб ўйлашади. Балки тўғридади.

Эркин ШЕРМОН,
«Хабар»нинг маҳсус мухабири.

Туркия, Эдирне шаҳри

Мозий ва бугуига кун...

С. МАҲКАМОВ олган сурат

«БИЗ ҲЕЧ ҚАЧОН ХАЙРЛАШМАЙМИЗ»

[АННА АХМАТОВА ТУҒИЛГАНИГА 104 ЙИЛ ТУЛДИ]

«Ахир қайдадир бор тинч,
ёргу ҳаёт,—

Шаффоғ, ҳароратли
ва қувноқ»

Бу мисрәлар шонрининг оғир, умидбахш икори эди. Ташвиши кунлар ортида, қайдадир, қаерлардадир шундай осуда ҳаёт булиши мумкин-ку! «Ахир» сўзин вазмин ангарнглайди. У на-да рус, на-да ўзбек, балки азоблангаётган ИНСОН изтироби ҳосиласи. Кимдир оддий, ташвишига яшайди, унда ҳеч қандай инсоний даррдан асар ҳам йўқ, шу боис унга санъат «ҳаётнинг иссиқ қалбиги эшиклирни очимайди. Биз эса даҳуз «яшаймиз тантанали» ва оғир, кутамиз ўтили ансон лаҳзаларни» ва худди ҳақиқий ҳаёт томонда яшаштандай тентираймиз, узимизни алфаймиз, зўр беруб үтмимизизи, ўйқотиб бўлган вактимизни, дўстларимизни, ўзимизни излаймиз, излайвермиз. Картондан тиклаймиз, телбаларча бу ўйни бир кун келиб өмирилиб кетишни кутиб ўтирамиз. Ниҳоят, ўз-ўзимизча сароб бўлиб чиқсан умидимизга аза тутиман. Картондан тикланган уй — лоқайд, мақсадсиз кечган умр эканлигини афуски жуда кеч

англамиз. Кеч...
Кейин ортимида аччик пушаймон, унут бўлган туйгулар колади. Кейин англашина бошлаймиз. Сезамизки, бу ёлғон дунёда бизга хотирларимиздан ўзга ҳеч нарса керакмас. Биз энди умрбод ХОТИРАларимизга юкуниш яшаймиз.

Ҳәллар онгу шууримизни банд этади. Дўстларимиз ёнимиздаглигидан кадрламаганимиз учун улар йўқлигига қайгу чекамиз.

Юзлаб садж-хатолиглар
Кильмока келдим гўй.
Яшаш хиёнат бўлди.

Ундан қолган рўб.
Ва бу рўб ёлғизлика маҳкум. Эҳтимолки у чин ҳаётга боғланар, шу боис уни дакири бўлсин тарк этмон ножон. Йўқса, ўз фароратини ўйқотиб кўясан. Чунки, «биз ҳеч қаҷон хайрлашмаймиз. Барчамиз яшаймиз елкама-елка».

Нигоҳим жевондаги китобларга тушади. Унда машҳур шонрининг иккни томлиги Н. Гумилов (Ахматованинг умр йўлдоши) асрарли билан өлқама-елка туради. Ажраллиш ниҳояси яна учрашади. Каломга эса ўзга ҳожат ўйк.

М. ПЎЛКАНОВА

БУЛУТЛАР ОСТИДАГИ ХАВФЛИ САЙР

Бу воқеа Майами шаҳридаги тайёрларга Колумбия пойтахтидан гул ташувчи самолёт келгандана юз берди. Самолёт ерга кўйин, юкин бўшлатиш бошланган чордаги парвоз чорги гидриаклар олиб кўйинлагандаги гилофдан бир болакай юқилинг тушди. Чинтасиз йўловчи ана шу ги-лофда 10 минг метр баандликда қарийб уч соат ҳавода сайр қиласди. Унни қарангти, ўта хавфли сайрдан уном чида.

Болакай, бу ҳолда асло тирик қолмасди, — деди механик Ричард Ангерер буқчайбл олган 13 ёши Гильермо Росалесни кўрсатиб, — чунки уни гидриаклар кисиб кўйинши ҳеч гар эмасди. Қолаверса, учкуч парвоз килган баландликда кислотир юйк ва ҳаво соvuц. Унинг бахти бор экан.

Пан Америкадаги касалхонада ҳушидан кетган ўсмирини ўзига келтиринди. Энди балоғатга етмаган мухожир тақдирни билан кўчиричин хизмати ходимларни шугулланмонда. Агарда АҚШда унинг бирон-бира қариндоши бўлса, ина омади келади. Бундан бир неча йил муқаддам ўз ҳолиша Колумбиядан қочиб, АҚШда панбҳ топмоқчи бўлган самолёт «кубени» ҳаёт билан видолаштирган эди.

ТҮЛКИН КУЛИБ ЯША

(БАРЧА
НЕВАРАЛАРИМГА)

Болажонгинам,
Бошинг силайман.
Дуолар қилиб,
Бахтиң тилайман.
Толе қўши
Елкантга кўнсии.
Тила тилагиг,
Ҳаётда усиси!
Кунлар қувончга
Қувонч уласин.
Келажакин қуч,
Кула-кула сен.

Болалик ва кексалик...
Хар иккисида ҳам узий яқинлик бор. Уларни поклик ва бегуборлик мустаҳкам болгаглаб туради. Гудак пок ҳолда дунёга келади, кекска киши ҳам, шубҳасиз, поклана олмас экан, аба дий кўз юмишга қўйналади. Болалик ва кексалик бекатда тўхтади. Унга вазмин, кораҷадан келгандаги сончоқлига оқ оралаган кекска киши чиқди. Тирбанд, обек кўйишга жой йўқ. Ҳалиги қариянинг кўзи олдинга ўриндиқлардан бирда ўтирган чиқаётган ачиқ гаплардан йўловчи заруратида турди. «Илоб менинг ёшимга етма!

Доми очиқдир
Бобонг қуочги,
Бештаг тұласан
Әрта тонг ноги.
Умид-орзум
Сенинг билан банд.
Кел, кучиб, бошдан
Кўтарай баланд!
Бош узра бўлсени
Мусафир жово.
Сенга ёмонни
Ҳеч кўрмам раво.
Сен қувонч, ишонч,
Тўкин-унимсан.
Этилда менинг
Әрта кунимсан.
Болажон, айтсан
Тилагимни мен:
Сенсан борляғим,
Суяничимни сен!

ОРАЛАКДАГИ ФИЛХИРАЛІК

тушди. Намойишкорона сурилганча, унга яқинлашади бошлади. Унинг онигига «Ёшлар кексаларга жой бериси, ҳурмат-эдтиром мўқарриси шарти» деган фикр ўнашшиб қолтаг. Буни қарангти, ҳалиги «тири-мизак» уни кўрса ҳам кўзга галмади. Кўзларини бир нуқтага маънос тикинчка жиминга ўтираверди. Қариянинг жаҳли чиқди. Унингнинг одатдаги насиҳатни айтиб, узоқ вайса-ди. Бола инадамайди, бошинг хиёл этигидан турарди. Бирдан кекса одамнинг оғиздан чиқаётган ачиқ гаплардан йўловчи заруратида турди. «Илоб менинг ёшимга етма!

Тинмай жовраётган қариянга ўрта ёшлирадаги бир киши туриб жой бергач, автобус тинчб қолди. Одамлар бирин-кетин машиналарда туша бошлади. Ҳалиги қария ҳам қаёндадир кўздан гойиб бўлди. Нимагадир кетишни кутиб ўтирамиз. Ниҳоят, ўз-ўзимизча сароб бўлиб чиқсан умидимизга аза тутиман. Картондан тикланган уй — лоқайд, мақсадсиз кечган умр эканлигини афуски жуда кеч

римни, нима қиларимни билмай, бошинга қаттиқ зарб урилгандай унинг ортидан қараб қолдим.

Болалик ва кексалик...
Хар ким ўзини ҳаёт сайдайди. Бироқ ҳаёт бозишидан тарк этмон ножон. Йўқса, ўз фароратини ўйқотиб кўясан. Чунки, «биз ҳеч қаҷон хайрлашмаймиз. Барчамиз яшаймиз елкама-елка».

Оталар боладан
раниксиз озроқ,
Гоҳида шундайни сўзин
дейдилар.

Ўғлим, кексаларни
қадрла кўпроқ,
Боглаб ўйған эмас
бизни, дейдилар.
Кекса дилнингизга
тушмасин тиртоқ,
Оталар, чайқалиб
турдири олам.
Сиз ҳам болаларни
қадрлаш озроқ,
Боглаб ўйған эмас
болаларни ҳам.

МАВЖУДА

Шахмат санъати катта мантикий кучга эгадир. У сехрли мұлдықасы билан сизин қамраб олади. Доналарни сурбай үйнәттанингизда худи рассомдек, шоңири бастанкордек, олимдек, созаңадек үзининг бутун күчини ижод қилингап ғұналтиради. Үзининг эстетик тасыр күчи реал нарасин тасвирлайды, инсон тафакуриннеги ижодий-мантикий томонларини күрсатып беради. Худи тасвирий

санъатдек, шахмат үйини ҳам үз гөйләри, гүзәллігини мұхисига күрсатып беради. Шу билан бир қаторда узин боңша бир мустақабл қысмы-шахмат тақылда ҳам санъат қисоблауда. Худи шахмат композициясындағи каби, тақыл-мушоҳада ҳам өлгизлинида ижод қилинади, у вақт билан чекламаган, уни спорттадағидек натика қызығтырмайды.

Техника фанлари доктори, собиқ жаҳон чемпиони Михаил Ботвинник «Шахмат ҳам санъаттам?» мақоласы билан чексиз баҳсларга анықтады. Бу масалада жуда күп-лаб матрьузалар үқиди. Математик вибернетик олимларнинг қисоба-бига қарашанда, шахмат тақтасында қилинган дастлабки үн юришдан сүнг шүнчалик күп вариантылар бўлниши мумкин эканки, улардаги барча юришлару имкониятларни кўрба чиқиш узун ер шаридағи одамлар 217 миллиард йил давомидан доналарни у ёқдан бу ёқка, бўйдан у ёқка сурнислари мумкин экан. Бу дақиқада минг-минглаб операцияни бажарадиган ҳозирги замон электрон қисоблаш машиналар учун ҳам бир неча йил давомидан бажарадиган иштир. Аммо инсон миёси, унинг ақл-заковати минг-минглаб имкониятлар орасидан кеярлини дарҳол ажратиб олиши ва ўшалар устида мулҳоза юритишин хусусиятниа эгадир. Мантикий масалаларни еча оладиган ЭҲМ яратиш устида баш қотираётгандар шахматдан ажойиб модель сифатида фойдаланмомадалар.

Чех гроссмейстери ва назарийчеси Р. Рети 1924 йили чөн этирган «Шахмат үйндаги янги гөйләр номи» китобидан қўйнадиганларни ёзган эди: «Бундан 100 йил одиги шахмат ҳеч шубҳасиз ғафат үйндан иборат эди, аммо биз энди янгидан тувлитган ва ривожланган санъатга эганим». Фалсафа ва математик фанлари доктори, шахмат токини 27 йил мобайнида ушлаб турган Э.

Ласкер бундай деган эди: «Шахматда энг асосий нарса — кураш». Яна энг муҳими шундаки, шахмат үйини мунтазам шугулланишини тақозо этадиган машгулот. У ти-нимизсиз фаролар сифатида руҳий партияни шакллантиради, үз ишининг таңидий нуқтаси назардан қараш ва баҳолашда холис бўлишига ўргатади. «Бевосита шахмат ёрдамида фель-авторимни яхшиламга эришдим. Бу үйинда хато ва камчилликларнинг тушуниб олганнингдагина улкан катта уста бўлиб

баҳс ва ижодкорлик, пўлатирода ва чуқур фикр-мулоҳаза үзининг мұхасам ифодасини топган. Катта спортда эса мустақил шугулланиш касб-корга айланган катта меҳнат хисобланади. Ана шуларнинг ҳаммаси үйненгда шахмат демакадир.

«Инсонни ҳеч қачон ҳунармандчиллик даъват этмайдилар. Уни ғафат бурчни ва оғир вазифани бажаравшга чақирадилар» деганди К. Паустовский. Аммо замонавий шахмат үйини бу сўзларни тақдилашдан кўра, эҳтимол, кўпроқ инкор этар. Шахмати бир жиҳатдан шифокорга ҳушиб кетади. У хасталик белгилари ва доро-дармонлар хазинасини билади. Лекин энг мушкул жойи шундаки, анашу алломатлар сезилмайди, дорилар эса ёрдам бермайди. Сен нимаики билтанинг, нимаики қилиши қо-дирилгигандан фойда йўл, ҳал қиливчи лаҳзада ас-котмайди, сенинг ягона, бир мартағина йўл қўйтан хотоинг ёмон оқибатларни келтириб чиқаради, та-мом-вассалом. Уста үйиничининг сехрарлари иш бермайди. Натижада янага оғир ва кўп меҳнат талаб этадиган изланнишларга бериласан, янги дарни-дармонларни излашга тушасан, ишонч билан кутасан, кўп нарсадан умид

қиласан. Лекин тағин янглишасан — яна ҳаммасини қайтадан бошлайсан.

Бу мұваффақиятнинг тасодиғи рўй берадиган хатота боғлиқлигидир. У шифокорнинг ҳөттікесизлиги ёки паришишотирлиги оқибатиде содир бўладиган кайтул холатта ҳўшайди. Шахматнинг ажойиб хусусиятларидан бирга шундаки, сен аввало үз майлинг билан үйнасанг, айнаногда ўзгара, унинг билим ва тажрибасига, ҳанчалар шүхерлигига, курашга қай даражада шайланганига, ниҳоят, омада келиши ёки келмаслигига боғлиқсан. Шахмат назарияси бутунги кунда минглаб уста үйинчиларнинг үзаро рақобат қилиши на-тижасида тобора ривожланниб бормоқда. У асосан тинч ва осойишта хона ичиде үзинг билан яккама-якка баҳлашувларда, кўпчиликнинг иштирокисиз та-комиллашиб, қайта туғил-

моқда. Шуниси эътиборга молики, айни уйда то-пилган янги ғұналиш ке-йинчалик, үйин пайтида шиддатли ҳужумни келтириб чиқарыши, томоша-бия ва ҳаками беихтиёр ҳайратта солинши, қарсан чалишга маъжур этиши мумкин. Шахмат гузал-луги — унинг жозигабдор, эътиборни жалб этувчи күчидадир.

Масаланинг моҳиятиғо-ят мураккаб кечадиган үйин гўзллариниң қандай тушунишда. Үйиндаги ана шу кўркмални, жозиба мезони ниҳоятда ранг-баранг ва ҳаракатга, айни когда барқарор ҳамда сенга боялиқ эмас. Унинг нусха ва шакллари турли-туман. Мураккаб мусиқа асари-ни, масалан, симфонияни тушуниш учун ғафат одамнинг эшитиш нобилияти яхши таражий қилибигина қолмасдан, у майян даражада эстетик фаросатта ҳам эга бўлиши керак. Бизнинг бу борадаги тушунчаларимиз бир-бирадан шу қадар фарқ қиласиди, бу ҳудди қандай таронани севинимиз, уни қандай қабул қилишимиз ва ту-шуннинизга ҳўшайди. Усттига-устак, бутун бизга бир нарса ёқса, эртасига уни хуш кўрмай қоламиз. Психология фанлари док-

ганди: «Асаб ҳужайраларни индең таранглашган бундай ўта тигиз бир шарондат мусобақа қатнашчалиридан соғ ижодий нийт деб спорта хос ўй-фикрларни курбон қилишларни талаб этиш мумкинми?» Бу ерда энди назария эмас, асабий вазият айбордор. Бундай пайтида баҳоналар истаганча то-пилди. Важлар эса фанатика-ни мөхият-шахмат санъатидан боңша ҳар-қандайд нуктаидан назардан қараганда тўғри.

Үйинчи галаба қилишини ўз олдига мақсад қилиб кўймагунга қадар яхши шахмат дастурчиси сифатида ўзини кўрсата олмайди. У дуранг қилиши учун қадиғида үйнаши кераклигини билади. Лекин шахматда яхши камлек қиласиди. Шунинг учун қўйланмалар, дарс-чунлар билан яқиндан танишиш, маҳоратни ошириши устиди муттасиб ишлаш, галаба қилиш учун зарур бўлган энг яхши фикр ва гөйлар, йўлларни излаб тошиш даркор. Шахмат баҳти санъат ҳамдир. У гувоҳларнинг хаёли ва онгидагина колиб кетмайди, усталар ўйнаган энг яхши партиялар умрорд тарихда қолади. Улар ҳаёт саҳнисидан кеттана-ридан кейин ҳам хотирадан чиқмайди.

Севимли шоиримиз Эркин Соҳибов шахмат ҳақида шундай деган эди: «Шахматда буюк адолат бор. У янгилиш учун бешафқат жазолайди, тадбир узун қувончлар ҳада этади. Инсон заковати яратган мульжизалар ичидан шахмат санъати мангу ва белоён ижодий маъйдир. Шахматда мен шеъръининг, мусиданинг, мъемлорин ва рассомликнинг түшишан бирордирни кўрама, турмушининг чигал ва мураккаб, ҳақончи ва бешафқат қонуниятларни хис этади. Мен узун шахмат авало ўзин тарбиялаш манбани. Ҳаёт сўнгомларидан янгилишмаслик, ягона тўғри йўлини топа билин, ҳар бир вазиятта тўғри баҳо бера билин, мураккаб ҳолатларда тез ва теран фикр қила олиш, ҳар бир вазиятга тўғри баҳо бера билин хислатларига бизни шахмат ҳам ўргатади».

Анвар ИНОҚОВ, шахмат бўйича спорт усталигига номзод

● ● ● Анвар ИНОҚОВ — санъаткор ва журналист. У 1959 йилдек Москвада шахмат бўйича спорт усталигига номзодлик талабини уздалаган. Ўлкамизда бу қадимий үйинни оммалаштириш ва тартиб этишда жон кўйдирмоқда. Матбуотда шахматга доир беш юздан ортиц асари чоп этилган.

ФУТБОЛ ОЛАМИДА

Кейинги пайтида ышқи-бозларнинг ашаддийлигиги ошиб бормоқда. Кўнгилсиз ҳодисаларнинг олдини олиш мақсадида Голландиянинг машҳур «Аякс» клуби маъмурларни пулдор мұхисилариға эътиёт чорасини тақлиф этиши. Уларга қўшимча пул эвазига махсус ижоди ажратилиб, қўричи-лар ёрдамида учрашувни томоша қилишига имкон яратиди. Ҳарқалай, ишқибозларнинг бақир-чақирилари эшилтисада, уларнинг қўли бу ерга етмайди.

Италиядаги мусобақаларда қатнашадиган командалардан бирини үйин пайтида тунаб кетиши. Беллашув ёзиғиганда когда үйинчилар ечиғидаги хонаға бостириб кирган ишқибозлар 22 миллион лира-

ни ўмариси. Босқинчилар үйинда бўлмаган спортчиларга: «Сизлар ҳеч ишмайди арзимайсанызлар. Сизларни гаровга олғаннаныздан фойда йўлга» дея жуфтакни.

Италияниң «Верана» командаси химоячиси Бонициони умрида бир бор бўлсада жарима тўпини тепишини нийт қиласиди. Ниҳоят, унинг орзуси ушади. Бахт кулиб бўлсаннан Бонициони юғуриб келиб тўпини бор кучи билан тепади-ю, шу он бўлсаннан бўлмас оғриди да додлаб юборди. Орзуси уни касалхонага олиб бориб тиқди. Шифорнорлар бечорларнинг оёқ бармоқларни синганин аниқлаши. Клуб президентининг фикрича, бу Италия футболи тарихидан зинг гала-

Олам нафосати ўйнган чехралар.

Суратчи: Н. МУҲАММАДЖОНОВ

